

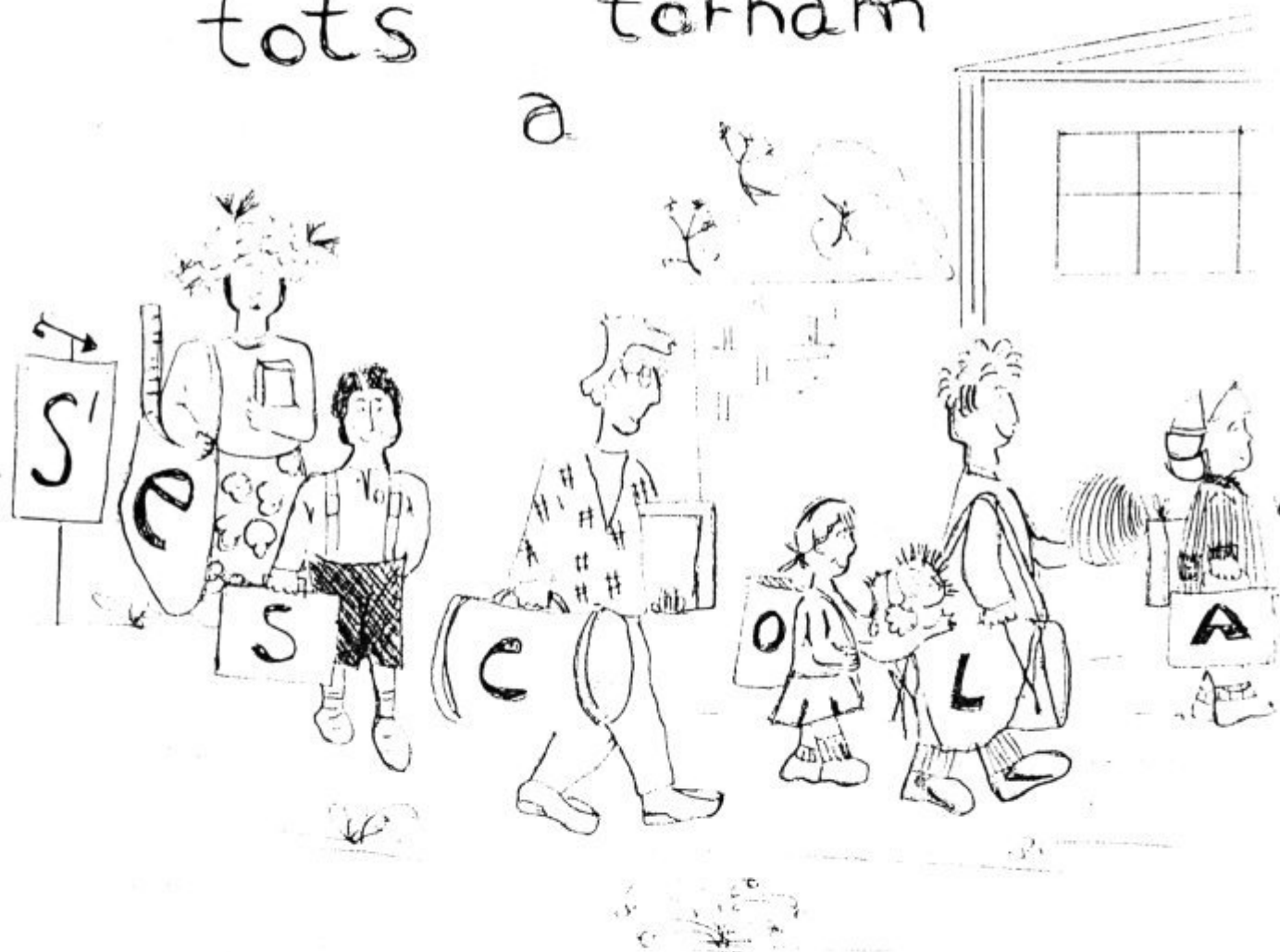
N'ALI

LA REVISTA DE LA COMARCA DE PONENT

Any I n°6

setembre 1986

tots tornam
a

A G E N D AURGÈNCIESMETGES

Dr. Bestard. 1, 2, 10, 11, 12, 15, 16, 20, 21.
Dr. Domínguez. 3, 4, 5, 8, 9, 13, 14, 24, 25, 26,
29, 30.

Dr. López. 6, 7, 17, 18, 19, 22, 23, 27, 28.

Dr. Bernat Bestard
Avda. Joan Carles I, 1
Tl. 671003
Andratx

Dr. Joaquín Domínguez
C/ Espanya, 9, 1ª
Tl. 671252
Port d'Andratx

Dr. Jesús López Viejo
Camí Sant Carles, 1
Tl. 673066
Port d'Andratx

CONSULTORIS

D'Andratx
C/ Alemany
Tl. 672161
A partir de les 10.

Del Port
Pòsit de Pescadors
C/ Isaac Peral
Tl. 672022
A partir de les 9

De S'Arracó
C/ Molins, 4
Dr. Bestard dilluns, dimecres i divendres a partir de les 9.
Dr. Domínguez. de dilluns a divendres a partir de les 12.

A.T.S. (Practicant)

D. Ginés Campoy
Tl. 671204

COMARE

Da. Regina Sastre
Tl. 675767

APOTECARIES

3 a 10 Lic. Bennassar
10 a 17 Lics. Mandilego-Alemany
17 a 24 Lic. Bennassar
24 a 31 Lics. Mandilego-Alemany

* * * * *

HORARIDEMISSESANDRATX

DISSABTES: 19
DIUMENGES 9, 11, 19

CAMP DE MAR

DIUMENGES: 10

SA COMA: 12

DIUMENGES: 12

S'ARRACÓ

DISSABTES: 18
DIUMENGES: 11, 18

SANT ELM

DISSABTES: 17

PORT D'ANDRATX

DISSABTES: 19
DIUMENGES: 11, 19.

* * * * *

DEMOGRAFIAAGOSTNAIXEMENTS

Matias Bonet Sánchez
Luis-Alberto Bermúdez
Castilla

DEFUNCIONS

Antonio Juan Alemany
Juan Muñoz Candelas
Francisca Pujol Alemany
José Cañellas Ripoll

* * * * *

CONCERT LÍRIC

Dia 11 a les 19,30 a l'Església parroquial de Santa Maria d'Andratx actuació de:
FRANCISCO BOSCH
MARIA JOSE MARTORELL
ANDRES BENNASSAR BONET

* * * * *

N'ALÍ

LA REVISTA DE LA COMARCA DE PONENT

Ap. Correus 79
Andratx
Editen:
Coordinador Parro-
quial de Joves
d'Andratx
Centre Cultural
de S'Arracó

Director: Santiago
Cortès i Forteza

Redactor en Cap:
Gaspar Pujol
i Flexas

REDACCIÓ

Biel Ensenyat
i Pujol, Margalida
Ferrà i Ensenyat,
Gabriel Jofre
i Mir, Maria
José Clar i Roca
Pedro Flexas
i Flexas, Margali-
da Sastre i Parpal,
Bartomeu Bosch
i Palmer, Catalina
Alemany i Riera,
Bernat Bestard
i Nadal, Joana
Alemany i Mir.

EQUIP TÈCNIC

Isabel Ensenyat
i Ensenyat, Maria
F. Pujol i Mulet,
Isabel Alemany
i Moyà.

GERENT

Vicenç Flexas
i Alemany.

Impressió: Tallers
propis.

D.L.P.M. 295/1986

EDITORIAL

Setembre és per excel·lència el mes tornada a les escoles. Després del parèntesi estiuenç les aules s'obrin de bell nou per a començar un altre curs, un curs que com tots s'emprèn ple de bons propòsits per part de professors i alumnes, però sense que, com sempre, faltin greus problemes i deficiències. Tres són les qüestions que ara mateix al nostre poble ens criden l'atenció.

En primer lloc la tendència a l'augment del fracàs escolar, no sempre atribuïble a l'alumne. Els obsolets plans d'estudis, la poca motivació i capacitat de certa part del professorat, la manca d'estímuls vers els estudiants (¿quan es deixaran de costat les típiques "empollades" com a eina única per aprovar?) o l'absència d'unes condicions familiars idònies són alguns dels motius que expliquen bona part dels fracassos.

A continuació s'ha d'esmentar la lenti-
tud amb que avança a les escoles el procés de normalització de la nostra llengua. És ver que aquesta no és una tasca fàcil (i a Andratx sens dubte més difícil que a molts altres indrets), però en el cas de l'escola i precisament pel seu caràcter formatiu, el procés s'hauria d'accelerar molt més puix sense una plena normalització lingüística a les aules no s'aconseguirà mai una completa normalització lingüística al carrer.

Finalment no podem oblidar que a la nostra zona de ponent seguim sense tenir un centre de B.U.P. (ni tampoc hi ha esperances immediates que la cosa canviï), fet que motiva un èxode diari d'estudiants de batxiller cap a Ciutat amb els consegüents problemes de despeses, pèrdua de temps, desarrelament, etc. Pensem que ja és ben hora que aquells que poden donar alguna solució a l'assumpte es comencin a moure una mica.

N'ALÍ

A L'OLIVERA

Olivera centenària
que vius dins un món milenari
ple de gent sanguinària
que mata per beure sang.
Homes que neixen del fang,
fang que neix de la terra
terra que ens dóna la vida,
Vida que presència el món,
món que camina i camina
i ningú sap cap a on.

Quantes morts i quantes vides!
Quantes promeses i plors!
han encobert les teves branques,
si poguessis recordar-los
perque tu ets vida esvellida,
Vellesa, font de saber,
Saber que il·lumina la vida
vida de qualsevol esser.

(Maria Mè hivern/81)

US CONVID A LA LECTURA

Maria Magdalena

Permeteu-me que us faci ara una petita recomenació encare que pot esse arribi un poc tard que ja l'estiu ha acabat i molts hagin tornat a la feina i a l'estudi, i el temps d'oci s'hagi reduït a menys de la meitat.

Però ben segur trobareu mitja horeta o quasi bé vos sobri i bastin cinc minuts ja que una vegada hagi llegit la primera plana tot d'una trobareu temps per acabar devorant imatge per imatge, lletra per lletra, paraula per paraula, totes les planes del llibre del que us parl.

És un llibre d'una delicada bellesa, d'una dolçor immensa, amb unes fotografies plenes d'amor a la vida, a la natura i a la llibertat.

Les recomenacions van dirigides a totes les persones amb un mínim de sensibilitat que pot esser ja l'hageu llegit. Però a qui de veritat convit és als joves que com Juan Salvador Gaviota o Pedro Pablo Gaviota comencen a volar i senten dins ells el desitg de coneixer. Dins aquests llibre hi trobareu un cant a la llibertat, a l'amor, a la intel·ligència i sobre tot a la confiança en un mateix.

Vagi per endavant:

"Hay una razón para vivir!
podremos alzarnos sobre nuestra ignorancia,
podremos descubrirnos como criaturas de perfección,
inteligencia y habilidad.

¡Podremos ser libres!

¡Podremos aprender a volar!

(Richard Bach. Juan Salvador Gaviota)

UN PLET ENTRE AUTORITATS CIVILS I ECLESIASTIQUES A ANDRATX A COMENCAMENTS DEL SEGLE XVII

Entre les pàgines corresponents al primer llibre de matrimonis de la parròquia d'Andratx (1), que abasta els anys 1570-1640, es troba escrita en una fulla una breu ressenya d'un plet que tingué lloc a la nostra vila el 1604 entre els jurats i el prevere Cristòfol Monserrat, beneficiat de l'Església. El motiu de la disputa fou la malaltia de l'esmentat prevere que l'allunyà del poble i l'impossibilità el dir missa durant tres mesos, davant la qual cosa els jurats (una mena de regidors d'avui) feren venir un altre capellà per a cubrir la momentània vacant prenent que les seves despeses fossin satisfetes pel mencionat Cristòfol Monserrat. Aquest, lògicament, es negà a fer-ho. Ambdues parts basaven llurs postures en les disposicions del benefici, que segons ens diu J.B. Ensenyat s'havia creat pocs anys abans, el 1591 (2), afirmant els jurats l'obligatorietat del beneficiat de celebrar les sagrades cerimònies i defensant-se aquest amb una clausula on es deia que ho havia de fer sempre i quan no es trobàs impedit, que és el sentit de l'expressió llatina "dum con (mode) de celebrare poterit", que veureu en el text. Finalment l'assumpte es va resoldre a favor del prevere Monserrat car la justícia eclesiàstica considerà que la seva absència era justificada i els jurats havien actuat per llur compte.

A continuació transcrivim íntegrament el document que com es pot veure encara que escrit en català de fa quasi quatre-cents anys presenta una lectura ben assequible. Aquest és el text:

"Fas memòria jo Christòfol Monserrat, prevere y binificiat en la isglèsia parroquial de Andraig com a 11 de octubre 1604 tenguí altre casio ab los jurats de la dita vila sobre que havia estat malalt en la Ciutat

tres mesos y los dits jurats havien fet venir así en Andraig un capellà per a dir missa. Pretenian dits jurats que jo pagàs les despesas del dit capellà atès que lo binifici me obligave a dir missa; fonch respost per a mi, dit Monserrat que és ver que ten (c) a dir missa com ho manave lo acte de binifici però que lo acte deia que dum con (mode) de celebrare poterit y així que estant jo malalt no poria celebrar, y fonch respost per lo senyor Ardiacha que jo no tenia obligació de fer-na dir y fonch fet (a) la dita provisió en favor mia y de mos advenidós lo matex dia y any ut supra".

NOTES

(1) El lligall es troba depositat a l'Arxiu Diocesà de Mallorca (A.D.M.) essent la seva signatura la següent: A.D.M., I-7M-1, s/f.

(2) J.B. ENSENYAT Y PUJOL: Historia de la Baronía de los Señores obispos de Barcelona en Mallorca. vol. II, Palma 1920, pags. 65-68.

Ses festes de Sa Coma, festes exitoses

Amb notori èxit tingueren lloc les festes de Sa Coma, unes festes que fa molts d'anys es perderen i ara s'han tornat recuperar. Fins i tot el seu petit recinta (la placeta) es va veure desbordada per la quantitat de gent que hi assistí, cosa que fa pensar, si hi ha continuïtat, com desitjam, en la necessitat de trobar un lloc més ampli.

Anims i endavant!

*****

A S'ARRACÓ

Petit balanç de festes

Ja hem passat ses festes, i per dir ver, molts de dies de festes; som un poble molt "fester" perquè amb vuit dies, creim que ja no és pot demanar res més. Pensam que la Comissió estira molt bé els doblers de la subvenció assignada per l'Ajuntament i les ajudes voluntàries de cases comercials i alguns particulars.

Enguany s'ha tornat encetar la tradició perduda ja feia uns quants anys, d'embutar, i poguerem veure que el primer vespre la gent va disfrutar molt amb aquest joc i amb el so incansable dels xirimiers. El segon vespre tinguérem la vetlada de balls mallorquins amb algunes agrupacions de la comarca que arreblegaren molta gent i molt d'èxit. El tercer vespre hi hagué una "Verbena" on també la gent jove hi va disfrutar molt. I el dissabte al vespre hi hagué un sopar que des de fa uns quants anys ençà s'ha com institucionalitzat i on la gent hi disfruta fort d'estar plegats i del menjar que hem de dir que fou francament bo. El diumenge no hi hagué res al vespre emperò el dia fou ben complet amb el XIX Torneig Oficial de Petanca i un maratí que va fer venir molts de participants i espectadors

on els nostres atletes quedaren en els primers llocs. Els actes diurns d'aquests dies foren molt concorreguts i n'hi hagué a gust de tothom, per ventura una de les coses que encara es manté amb força és el correr cintes amb les bicicletes.

I enfilem els dies de la Mare de Déu, on torna haver-hi una verbena que, malgrat la pluja, fou molt entretinguda. El diumenge al vespre l'actuació de Agara amb "Molta feina i pocs doblers" on es posà de manifest la gran afició al teatre del nostre poble. I el darrer dia es cloqué amb ball, mig de bot mig d'aferrat, amb la banda de música d'Esporles quan acabà l'Ofici que hem de dir que tant el de la Mare de Déu de la Trapa com el de Sant Agustí la nostra Església Parroquial fou insuficient per tanta gent com hi assistí, en cada cas foren vuit preveres els qui concelebraren, com també hem de fer notar que a la processó de la Mare de Déu una gentada com fa molts d'anys que no s'hi veia.

Pensam, tornam dir, que sol molts de dies per a un poblet petit com el nostre perquè a altres llocs més grans no en fan tants, emperò la gent s'ho mereix prou perquè també hi participa assistint als actes. També creim que l'organització a càrrec del Centre Cultural és vàlida i que s'hi veu la veterania de organitzar-les des de ja fa uns quants anys.

Fins l'any que ve, si Déu ho vol!

*****

Assamblea anual del Centre Cultural de S'Arracó

A començaments d'octubre tindrà lloc l'Assamblea anual del Centre Cultural de S'Arracó on es retrà comptes del balanç econòmic i social de tot l'exercici. També el primer diumenge d'octubre s'iniciarà la lliga de petanca on hi milita l'equip arraconer del Centre Cultural.

A S'Arracó ja hi ha papereres

Deiem a un número passat de N'Alí que a la plaça de S'Arracó hi havia manca de papereres i just abans de festes vérem que la brigada de l'Ajuntament n'ha instal·lades dues a sa plaça i dues més a la plaçoleta de devora la carretera en front d'on s'atura l'autobús; i no volem deixar de consignar-ho amb agraïment. També hem de demanar a la gent urbanitat i bona voluntat per fer-ne ús d'elles. De les altres demandes de l'escrit: Plantar els arbres que s'han mort i cercar un espai perquè els al·lots s'hi puguin esbravar les ganes de jugar, hem de dir que no volem deixar de pensar que qualsevol dia arribaran. La primera passa està donada, veurem les altres...

*****

Millora en es carrer "La Torre"

Heu vist sa millora que ha fet s'Ajuntament en es carrer "La Torre"? L'ha empedregat i col·locat un piló a s'entrada per evitar sa circulació. Obres com aquestes són ses que necessita Andratx!

*****

El dispensari de Can Riera

Què passa amb el dispensari de Can Riera? El més passat ja pareixia cosa feta. Sabem de bones fonts que tot lo principal per duu endavant ses obres ja està fet, Qui hi posa traves? Es que s'Ajuntament espera que ho faci es pròxim consistori? No estaria bé ja que aquest ha fet tot lo difícil.

*****

Inauguració de l'Orgue restaurat

El dia 27 de setembre s'inaugurarà l'orgue restaurat de S'Arracó del que ja vos parlàrem. En propera edició donarem compta de l'acte de inauguració.

Hem de millorar "S'Estret"

S'Estret, la carretera que uneix S'Arracó i el Port fa un servei molt bo als habitants dels dits llocs i és molt freqüentada per multitud de camions i turismes que s'estalvien quilòmetres i ajuda a descongestionar la d'Andratx al Port la qual cosa n'es ben necessari. Però té la pega del trispol ple de sotracs i la seva estreter que podria solucionar-se fent les voreres netes i donant-li una capa asfàltica. Sabem que això n'es competència del Consell Insular i pensam que tal vegada hi hagi algún responsable del Consell que l·legesqui N'Alí i posi fil a l'agulla.

*****

Recollida de sang

S'Ajuntament d'Andratx ha organitzat, baix es consell de INSALUD, i segons mos diven sense consultar amb cap sanitari d'es poble, un servei de recollida de sang, que tindrà lloc es dimars i dijous de cada setmana. És una gran millora sanitària que evitarà que els malalts haguin de viatjar a Ciutat. S'únic problema és que només se podran fer ses extraccions urgents, i un màxim de deu per dia.

*****

Massa renous

Una cosa de sa que tots es andritxols estan queixosos és des renou de ses motos, que sobretot hem hagut de sofrir aquests dies passats de calor, per haver de dormir amb sos vidres oberts. Va sortir fa temps en un medi de premsa que s'Ajuntament havia comprat un aparat que midava s'intensitat des renou. Hem de pensar que o bé no el tenen o no el volen emprar. Tots agrairiem a s'Ajuntament i a sa Policia municipal en particular, que intentàs que es motoristes deixassin dormir de nit, i de dia xerrar sense haver d'aixecar sa veu durant es dia.

*****

ARRAN

EL BON SAMARITA

DEIXAR-SE "ALTERAR" O MIRAR ALS ALTRES AMB MISERICORDIA

Bartomeu Bennàssar

Aquest és el criteri psíquic i cristià més indiscutible i menys sotmès a errors; és el més assequible per a tots els qui no saben ni teologia, ni espiritualitat, ni psicologia, i potser ni saben res de Jesús. Quan veuen algú en necessitat, se'l miren amb misericòrdia. La paraula "misericòrdia" no té gaire bona premsa en el nostre llenguatge, perquè l'ús paternalista l'ha tenyida de connotacions insultants. Però la utilitzo perquè els entesos consideren que es tracta d'una paraula molt rica en significat i difícilment substituïble. Raurell recorda que en hebreu misericòrdia ve de l'arrel de la paraula úter, i, aplicat a Déu, indica que té entranyes de dona, és a dir, que Déu cova i protegeix la vida, que davant del que afecta la vida, a Déu se li commouen les entranyes. Si recorda que la mateixa arrel és utilitzada al relat de Lluc per indicar el tipus de

resposta que el samarità té envers el ferit (se li commouen les entranyes). Chouraqui tradueix dient que el proïsme és el qui "ha matriciat" el ferit, és a dir, el qui li ha fet d'úter, el misericordiós.

El misericordiós, doncs, és aquell que té respostes uterines, entranyables, envers el necessitat; ser misericordiós és haver arribat a commoure's com d'esma davant qualsevol desgràcia, una mica com l'úter matern respon per sistema quan un fill perilla.

Es el criteri de discerniment més immediat, més fiable, menys enganyós, més cristià; és el criteri de qui, més enllà de discursos, consideracions, reflexions, plans i "polítics", ajuda, comparteix, cova vida. Criteri absolutament bàsic per a Mat. 25: aquella gent no sap gran cosa, no sap a qui ajuda, no fa grans anàlisis, no mira etiquetes, però ajuda realment.

Deixar-se "alterar", trasbalsar, afectar, commoure en profunditat per l'altre és un tret fonamental per a la qualitat del discerniment i vivència cristiana. L'altre m'altera. L'altre m'afecta. L'altre em "fa un altre", misericordiós. La fraternitat immediata i directa és un fet ben significatiu a l'evangeli.

Precisament deixar-se alterar, això és, obrir-se a relacions fòndament amoroses és la base de la sanitat més fiable i segurament el fonament més sòlid per a l'edificació del món dels valors. Evangeli, sanitat mental i filosofia dels valors, tenen en aquest punt una significativa i fonamental coincidència. Deixar-se alterar, mirar als altres amb misericòrdia, primer element personal per a l'acció caritativa i social.

Un criteri ben clar per a tot "samarità".

L'atenció als necessitats de tot ordre exigeix eficàcia. No hi ha cap dubte. Insistiré en aquest aspecte importantíssim en una altra ocasió. Avui la insistència es posarà sobre l'atenció "amb misericòrdia". Element clau per a la definició del "bon samarità". Vegem-ho amb paraules de R.M. Nogués. Posa el "mirar els altres amb misericòrdia" com un dels criteris bàsics del discerniment cristià.

"Bon arbre és el garrover que fa garroves tot l'any quan li cullen ses d'enguany ja té ses de l'any que ve".

S'anyada d'ametl.les no ha estat gaire grossa, i tampoc pareix que els garrovers haguin fet molta feina. Segons en Tomeu Figuereta, que d'això en sap prou ferm, els arbres han aprofitat les pluges d'enguany per fer branca perquè duïen un grapat d'anys sense alçar l'ull. L'any que ve rebentaran i serà blau es fester.

"Acabat el mes d'agost ja és hora de veremar, llavors el raïm es podrà i no farà gens de most"

Aquesta activitat fins ara ha estat un poc de fora poble, però si tot va bé l'any vinent hi haurà vi andritxol de debò i fet "a lo grande", seguint el sistema que utilitzen els americans a Califòrnia. Les instal·lacions que estan fent a la finca en qüestió són per treurer-se el capell i les vinyes sembrades són tan hermoses que donen goig, els ceps són nombrosos. Ja vos anirem contant.

*****

¿Recordau l'interès que té N'ALÍ per les gloses de per aquí? Doncs aquí en teniu dues amb la seva petita història: Devers l'any 1890 hi havia a Andratx una parella d'enamorats, en Francesc des Serralet i na Magdalena Toneta, que es barallaren i ell se posà a festejar-ne una altre. Un dia, els antics enamorats se toparen pel carrer i na Magdalena, com qui no res, resà amb veu alta:

"En Francesc des Serralet festeja a can Barceló Bon Jesús desencantauló i que torn a can Tonet"

El Bon Jesús l'escoltà, en Serralet la sentí i tot plegat ajudà a la tornada. Tot anava molt bé, però l'homo arribà a estar cremat perquè quan passava per davant ca s'atlota desdenyada aquesta sortia i li feia tota casta de befes, i no li quedava més remei que passar-hi cada dia si volia anar a festejar

na Magdalena que, a les hores, vivia a Son Gravat, més amunt de Sa Coma. Això durà bastant de temps, fins que na Toneta va fer un altre glosa perquè en Francesc l'empràs com a respos-ta:

"Si surts defora i em veus callet i de mi no't riguis que a sa cara tens més pigues que en el mon no hi ha formigues o que un ego no té pels, m'estim més contar es estels que dins ca teva ses bigues. Tu piques com ses ortigues quan xerres i no t'en tems jo no sè com no ho comprens, m'estranya que tan torpe sigues".

L'efecte fou immediat, i el rebombori s'acabà de cop. No hi ha dubta que na Magdalena era una dona de recursos. Ella i en Francesc foren els meus besavis.

*****

Coca de patata

Aquest mes ha col·laborat amb sa seva recepta, Madò Antonia Mas, més coneguda per n'Antonia Dominga. Es que la coneixen saben la bona cuinera que és i que en tot lo que fa hi posa el seu gran cor.

Com que som molts es que mos agrada mullar mullar dins es cafè amb llet i això és propi des temps que ve més que de s'estiu, hem pensat que sa coca de patata que ella fa era una bona idea per aportar a N'ALÍ.

Ingredients: 5 ensaïmades crues

1 tassó de llet

5 ous

300 grs. de patata bullida (millor patata vella)

½ Kg. de sucre

½ Kg. de farina

Ho pastau tot i, segons la cuinera, millor fer-la a les 9 del vespre per enforar-la l'endemà dematí a les 8. En s'estiu basten tres hores abans d'enforar-la.

També quedareu bé si l'ensucrau per damunt i la treis així a es convidats.

Es pròxim mes esperam ses vostres receptes.

*****

Esperam que ens envieu també les vostres gloses.

Enviau ho tot a N'ALÍ, Apd 79 Andratx.

AÑORANZA DE MI INFANCIA ARRACONENSE

Cada vez que vuelvo por estos lugares
 y me paseo por estos montes,
 voy recreando mi alma de poeta y de pintor
 voy recogiendo en mi retina
 estos colores para plasmarlos
 en mis telas y papeles
 y respirar estos perfumes
 olor a pino, a flores silvestres
 y ese aire de mar
 mar que veo a lo lejos
 veo detrás de la Trapa
 la isla Dragonera con sus faros
 fieles guardianes de la costa mallorquina
 disimulada entre cortina nebulosa
 y ahí abajo a mis pies
 este pequeño pueblo
 protegido de montañas
 con sus molinos abandonados,
 y sus casas esparcidas y derruidas,
 pequeño pueblo que no me vió nacer,
 pero sí mi paso por él,
 cuando tenía once años,
 y catorce, y muchos más.
 Viene a mi mente de soñador
 mis travesuras de niño
 los enfados que cogía mi abuela
 conmigo y mis primos hermanos
 los juegos infantiles por el riachuelo
 hoy seco casi todo el año,
 recuerdo cada rincón, cada montaña,
 las pequeñas fuentes escondidas.
 Sa font del bosc, es jeret,
 donde todo el mundo iba
 a por agua o a beber
 por puro placer
 recuerdo cada rincón, de este pequeño
 y hermoso pueblo, en él
 me inspiré los mejores dibujos de personas
 hoy por desgracia desaparecidas ya
 Viejas casas llenas de recuerdos
 escondidas entre maleza y arbustos salvajes
 que nacieron al paso del tiempo
 me gustaba oír tocar la campana
 de la vieja iglesia,
 y ver su pequeño cementerio,
 donde reposan tantas generaciones,
 y el viejo ciprés fiel guardián
 del sueño eterno.
 Hoy vuelve a mí, tantos recuerdos,
 de familiares y amigos
 la Casa de Can Jumoya
 casa de mis abuelos y padres
 de Can Brillo, de Can Monjo
 del Café Can Vert, de Can Prim, de Can Nou
 Can Juan Gran, donde mis hijas
 dieron sus primeros pasos
 y de otros tantos nombres
 que siguen hoy perdurando
 en la pequeña y grande
 historia de S'Arracó
 porque S'Arracó ha tenido su historia
 sus gentes que se esparcieron
 y dieron a conocer a su pueblo

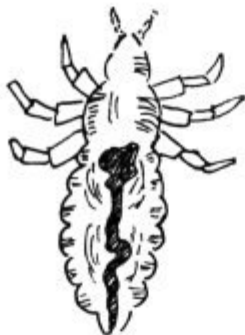
(passa a la pág.13)

ELS POIS

Aquest mes en que tants d'al.lots comencen s'escola, han estat bastants es pares que han demanat que s'article fes referència a un problema ni molt menys oblidat sinó tot lo contrari, cada dia més freqüent. És el tema dels pois.

(Aprofitam una vegada més per instar-vos a escriure a N'ALÍ fent referència els temes que vos interessin).

Hi ha tres varietats de pois: "Pediculus capitis", es més freqüents i d'es que xerrarem; "Pediculus vestimentorum" es que duen es vagabunds i causa ses epidèmies de tifus (no sa tifoidea a sa que mal anomenam "tifus"), i es "Phthirius Pubis" o gadelles, que ja sabeu com s'agafa i a on. Cada una d'aquestes famílies té predilecció per un territori i és poc freqüent que emigrin d'ell.

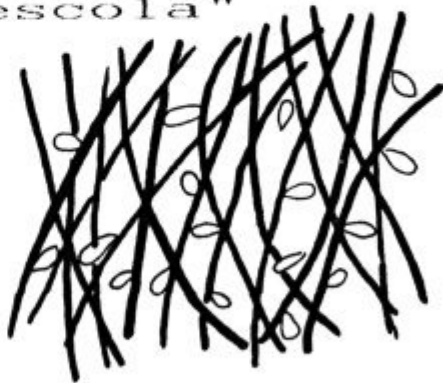

Afecta principalment a sa gent amb cabells llargs i bruts, però també a sa gent, sobre tot a nins, que se renta es cap sovint. Voreu que es nin se grata es cap continuament o se queixa de picor en es cap. Si succeïx això, mirau-lis es cabells sobretot es de devora ses orelles i es des clotell per si té uns puntets blancs molt mals de desferrar. De esser així probablement seran llemes o llémenes (en castellà liendres) que son es ous de poi, que se diferencien de sa caspa perque aquesta se despren amb facilitat.

És molt important, i es pares no ho tenen en compte, que si es nin o nina té pois se quedi a ca seva fins que no en dugui cap. Per llevar-los s'ha de comprar a sa farmàcia una loció i un xampú per pois. Sa loció s'ha de posar dues vegades cada dia durant dotze dies i es xampú l'emplejarà dues vegades per

setmana fins que no hi hagi pois en es col.legi.

"Els nins que
ténen pois no
han d'anar a
escola"

Per llevar ses llémenes heu de banyar es cap amb un tassó d'aigua calenta amb una cullerada i mitja sopera de vinagre i llavors se pentinarà es cabells amb una pinta especial de puntes molt espesses.

Ses pintes se rentaran amb aigua molt calenta. Es vestits i robes de llit se rentaran amb aigua ben calenta i se planxaran amb una planxa a vapor.

En cas de dubte, acudiu a es vostre metge.

"Es hora de
vacunar-se
contra es grip".

Vull recordar-vos que tots es qui vos volgueu vacunar des grip o costipat, a final de setembre o a principis d'octubre és el moment de vacunar-vos.

¡Aquest hivern, fora moc!!!

¡Preparau-vos per aquest hivern!

*****

SA SALUT ÉS BONA,
NO JUGUEU AMB
ELLA!!!

*****

guillem marroig

FARER DEL PORT D'ANDRATX

Guillem Marroig, trenta dos anys dedicats a faros, feina que estima i valora ja que hi dedica vintiquatre hores cada dia. La dilatada vida professional dóna com a fruit una llarga experiència acumulada en els diferents destins on ha exercit de Tècnic en senyals marítimes i terrestres.

Molt amablement, es deixa entrevistar, dins l'ambient es manifesta l'esperit acollidor que les persones acostumades a viure lluny de remeis i de l'altre gent, saben tenir.

-Perquè va ingressar a faros?

-Vaig ingressar a faros per necessitats de la vida. Mon pare era militar i jo també seguia la carrera. Vaig estar entre els militars onze anys. Als vintiset anys estava destinat a la base d'hidro del Port de Pollença, allà vaig decidir ingressar a faros ja que els empleos que m'oferien no eren adequats. Per el fet d'estar de jefe de sa bateria vaig poder estudiar i preparar-me per el concurs-oposició. Em donaren dos mesos de permís per fer els corresponents exàmens i les pràctiques. Les pràctiques consistien en estar, durant molt poc temps, a tres faros diferents: un elèctric, un de gas i un de petroli. Vaig fer les pràctiques a n'el faro de Formentor, el del Port d'Andratx i el de Porto Pi a la presó de St. Carles.

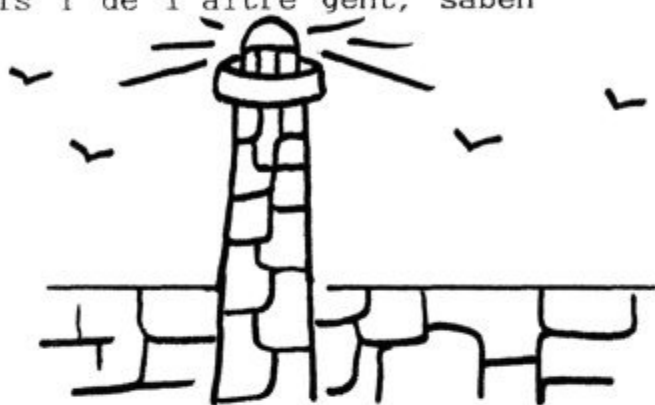
-A quins fars ha estat destinat?

-A Cala Figuera, a S'Illa de l'Aire (Maó-Menorca) durant quasi mig any, a Cap de Cavalleria (Menorca) devers cinc anys. Després ja poguerem tornar a Mallorca a n'el far de Ses Salines, i ja definitivament vàrem passar a n'el Port d'Andratx on vàrem viure cinc anys a la Dragonera.

-¿Còm era el tipus de vida en els faros sobretot quan estaven molt allunyats?

-Ens feiem a la idea de que estavem alluny i que ens havíem d'adaptar a les nostres condicions.

Concretament la vida del farer era així: aixecar-se, apagar el far, berenar, tornar pujar a n'el far per deixar-lo apunt, les peces havien d'estar ben netes per un bon funcionament, confeccionar el part

metereològic de la nit, estat del vent.

En els fars on erem un parell de companys feiem torns fins a mitjanit i de mitjanit fins a la sortida del sol.

La resta del temps el dedicàvem a les aficions: llegir, pescar en fer bon temps.

Celebràvem el diumenge quan venia bé. Sempre hi havia una excusa per reunir-nos amb els companys. La nostra organització era segons el temps.

-Còm s'abastia el far?

-Quan estàvem a Sa Dragonera En Llorenç Cristino amb sa barca ens duia el menjar dos pics per setmana. A vegades per alguna causa, ja fos el mal temps o qualche altre contratemps podiem quedar sense lo més necessari a pesar que la voluntat del patró sempre feia el que podia per venir.

També sempre hi havia algún pescador que estava disposat a fer un trasllat en cas necessari, sobre tot si es tractava d'una malaltia.

Teníem, també, una emisora que podíem comunicar-nos amb Palma a hores d'oficina.

-Com s'integraven en el medi?

-Fent-mos a la idea de que estavem a un lloc tot sols, a vegades amb altres companys, sovint aïllats i que havíem d'adaptar-nos a les circumstàncies.

-Quin caràcter es necessita per viure amb aquestes condicions?

-Es necessita un caràcter un poc especial. Com he dit abans s'ha de tenir consciència de que s'està a lluny. Tenir també previsiones per les provisions. Es coneixien tècniques de primers auxilis.

-Què li agradava més de la vida en el far?

-El que més m'agradava era, es clar que condicionada a les circumstàncies, la tranquil·litat i l'organització de la feina on jo era el que la dirigia i la feia. També m'agradava el poder-me dedicar a les feines manuals.

-Quin és l'origen dels fars?

-Molt antigament la missió dels fars era completament diferent a la d'ara. El far servia per avisar a terra de que venien embarcacions.

Els fars actuals son del temps de la reina Isabel II (s.XIX). Cada far ha de ser diferent dels altres per indicar als mariners on es troben. De nit el temps de les senyals és qui marca les diferències; de dia es coneixen per els colors i configuració de la torre.

-Com son els fars d'aquesta zona?

-Hi ha quatre fars. Els dos fars de Sa Dragonera funcionen amb acetileno, duen "Capillos" que es van canviant. A l'illa Mitjana estan carregades per energia solar. A la Mola és electrònic, funciona amb cèdula fotogràfica. El que hi ha en el Club de Vela funciona amb bateria quan la llum s'en va.

El sistema de la "deca" son ondes eletromagnètiques que els barcos detecten i saben a quin lloc es troben. En el sistema de gonios el morse emiteix unes lletres que indiquen quin faro hi ha aprop.

-Els fars de Sa Dragonera son de la mateixa època?

-El far de Na Popí és del temps de N'Isabel II i va estar encès fins l'any 1910. Els altres fars, el de Llebtx i el de Tramontana son posteriors. Quan es va fer la carretera que uneix els dos fars s'utilitzaren materials de l'illa. El municipi d'Andratx hi contribuï a aportar tot s'oli que s'havia de mester per mantenir els obrers que hi feien feina.

-Ha millorat les condicions de vida als fars?

-En quant a serveis les condicions han empitjorat. Actualment quasi no hi ha material ni eines.

Les vivendes no estan equipades com abans. A faros el parament de la casa era total.

En quant a condicions laborals l'horari és de vintiquatre hores.

-Podria contar qualche anecdota?

-Quan estavem a Cap de Cavalleria a s'any de sa neu (febrer del 56) vàrem quedar incomunicats durant 10 dies. Aviat les provisions ens varen esser més escasses. Fins el cap de quatre dies així com poguérem arribarem al predi de Sta Teresa a cercar una mica de menjar. Aquells dies vaig passar molta pena per la meua dona que es trobava en avançat estat. Però gràcies a Déu en vàrem sortir. Aquells dies foren molt llargs;

La conversa deriva cap a altres questions també relacionades amb fars. A l'exterior comença a ploure amb força. Arriba la despedida. Un altre vegada es manifesta l'amabilitat del entrevistat. Agraesc les seves paraules que demostren una personalitat enriquida per les experiències.

ARGUTA.

(Ve de la plana 10)

por los cuatro puntos cardinales
Volvieron para quedar para siempre

Yo tengo esta suerte
de llevarte conmigo
llevarte por donde voy
te tengo en mi corazón

en mi arte y poesia
Gracias San Agustín

Gracias Virgen María Madre de Dios, Gracias
Virgen de la Trapa.

A vosotros debo mis recuerdos
de infancia y juventud
Gracias pueblo de S'Arracó.

JOSE SIMO

Como decía mi compañero de Xiu Xiu, en el pasado número, algo gordo se está preparando en el seno del C.B.Andratx; por ello asistimos el pasado 19 de agosto a la primera sesión de entrenamiento y pudimos comprobar que quieren dejar mejor sabor de boca al aficionado y que para ello se están preparando mejor que el año anterior.

La plantilla parece estar bastante bien compensada en cuanto a los aspectos juventud-veterania y técnica-fuerza, aunque les falta acoplamiento. Pudimos observar en la plantilla tres caras nuevas; los hermanos Juan y Miguel Covas y Paco Valdés este último procedente del C.B.Hispania.

Otra cosa que nos llamó la atención fue que este año los entrenamientos son más fuertes parecen más fuertes y completos que el pasado año. Guillermo Covas es el responsable directo de la marcha del equipo y a él acudimos para que nos informe sobre este inicio de temporada.

-¿A que se aspira este año?

- Este año logicamente hay que mejorar la campaña realizada el año anterior, hay más veterania en la plantilla y logicamente esto tiene que contar a la hora de los resultados.

-¿Con que plantilla contais?

-El equipo cuenta con diez jugadores que son los siguientes:

Gabriel Riera, Paco Valdés, Felix Oliver, Javier González, Juan Covas, Miguel Covas, Xisco Femenias Biel Tomás, Honorato Serrano y Guillermo Covas.

-Este año parece que apretáis más en la preparación física de lo que lo haciais el año pasado ¿Por qué?

-Porque el año pasado dábamos más importancia a la parte técnica ya que el equipo tenía una gran falta de experiencia.

-El seguidor comentaba que empezasteis muy bien la temporada pero luego aflojasteis en el play-off ¿que hay que decir a ello?

-Si en parte es verdad, el año pasado la liga empezó muy tarde por las elecciones en la federación y por tanto, también terminó tarde, por lo que muchos de nuestros jugadores ya se habían incorporado a su trabajo en la hostelería, dificultando los entrenamientos y en no pocos casos hasta la parti-

BASKET

ANDRATX

cipación en los partidos. Esperemos que esta temporada podamos contar con todos los jugadores hasta el término de la misma.

-Por cierto ¿cómo están los lesionados?

-Este es un tema escabroso pues también en ello tenemos mala suerte.

Biel Tomás tiene rotura fibrilar en el tobillo y hasta a mediados de la segunda vuelta no podremos contar con él. Felix Oliver ha tenido una lesión de tobillo pero está ya casi recuperado del todo, es de esperar que pronto podamos contar con él. Javier González en un accidente laboral se lesionó un ojo y tuvo que pasar por el quirófano, de momento desconocemos el alcance de su lesión por último tenemos a Xisco Femenias que estuvo también lesionado pero que ya podemos contar totalmente con él.

-¿Cómo ha sido esta pretemporada?

-Hemos disputado 4 partidos, dos de ellos con el Casino-Patronato de segunda división nacional y los hemos perdidos pero hemos jugado bastante bien causando una buena impresión.

Hemos ganado el torneo Avante derrotando al C.B.Santa Maria y venciendo en la final al C.B.Hispania. Es una buena pretemporada. Estoy satisfecho de ella.

-Algo más, amigo Guillermo.

-Si, pedir a la afición que nos apoye jornada tras jornada para que juntos podamos dejar el pabellón deportivo de nuestro pueblo a gran altura.

Que la suerte os acompañe y que podais contar los partidos disputados por victorias.

BASKET

EL C.D. ANDRAITX EN LOS PUESTOS DE CABEZA DE LA CLASIFICACION

Ya rueda el balón, la temporada ya está iniciada y a fuer de ser sinceros hay que decir que nuestro equipo ha empezado con buen pie y sus primeros pasos no pueden ser más acertados, va el equipo entre los equipos mejor clasificados y con un buen bagaje de goles a favor, algo muy importante ya que a la postre los goles son la salsa del fútbol.

Creo que se ha acertado con los fichajes realizados, empezando con la renovación de buenos jugadores como Castedo, -su septima temporada en Sa Plana- Inarejos, Sanpedro y Palou, que formaban parte del esqueleto del equipo, se renovó a los jugadores locales: Castell -el más veterano-, Rodriguez, Garcia Salinas, Mesquida, Alemany, etc. Pero como se ambicionaba el ascenso se tenían que fichar a buenos jugadores y así vinieron Diaz, Toledo y Fiol que se han integrado plenamente en el equipo y su concurso es del todo positivo, otros como seguí y victor no han tenido tanta suerte y todavía no han dado la medida de sus posibilidades. Dos juveniles se han integrado al equipo: Jover, buen portero que ha demostrado su clase cuando ha sido alineado y Garcia Jiménez que ha pasado a ser titular y cuenta con el beneplácito de todos.

Todo este conglomerado de jugadores ha contado con un director que conoce la medida de sus posibilidades, creo que a Cobo no hay que enseñarle nada en cuanto a preparación física de sus jugadores que están en excelente estado físico. Si el año pasado parecía un tanto despistado a la hora de plantear los partidos, este año parece haber aprendido aunque hay que decir que le falta algo de valentía pero a la larga puede resultar temerario y suicida. La afición está contenta con los resultados conseguidos: Victorias sobre el Cade-Peguera, el Margaritense, Cultural y Esporles y derrota mínima frente al Alcúdia, equipo que también aspira al ascenso. Veremos quien lo consigue.

El fútbol base- Fútbol del futuro

Una de las cosas que con más interés han tomado hoy día los directivos de fútbol y de otros deportes es la formación de jugadores para que el día de mañana puedan alistarse en los primeros equipos del club. Muchos son los que comienzan y pocos los que llegan. Buscar los motivos nos llevaría mucho tiempo y quizás no acertáramos. En Andratx una causa es el trabajo. Al no haber una industria que pueda dar empleo a nuestros jóvenes éstos tienen que ir fuera a buscar trabajo en la hostelería y esto les dificulta a la hora de los entrenos y se cansan.

A pesar de esto en Andratx tenemos la cosa encaminada ya que tenemos, alevines, juveniles, e infantiles.

Mateo Mayans es el responsable de los alevines, en donde se inician los chiquillos en la práctica del fútbol.

Nuevo entrenador estrenan los infantiles, Gregorio Moreno será el encargado de pulir a estas futuras promesas. Este año están en el equipo los que hace dos temporadas hicieron campeones en alevines esto debe contar a la hora del trabajo.

Donde más débil es el conjunto quizás sea en los juveniles, de aquel gran equipo que hace dos años consiguiera el ascenso a la 1ª División quedan ya pocos componentes, se han incorporado nuevos jugadores que no han dado el resultado apetecido y se perdió la categoría, aunque algunos jugadores han pasado al primer equipo, este es el caso de Jover, Garcia Jiménez y Gutierrez. Miguel Moreno "Zoco" tendrá que trabajar duro, teniendo en cuenta que muchas circunstancias de los chicos le irán en contra y una de ellas es el trabajo de cada chico que ha impedido que hasta el momento no se haya podido contar con todo el equipo. Demos un margen de confianza a jugadores y entrenadores y animémosles para que los resultados sean buenos. JOFRE

LO QUE PENSEN EN COMENÇAR EL CURS ELS...

Estudiant excessiu (Empollón): Ara estudiaré de gust, no me bastan vint hores diàries.

Vago: Basta estudiar la darrera setmana i amb un poc de sort...

El mal estudiant: ... I pensar que pasqua enguany cau tan enfora...

S'al.lot llest: Hauria de canviar d'escola, aquí ja no me poden ensenyar res nou.

Ses nines de 2º de BUP: Enguany novio segur, que si no...

Una nina fea: No hi haurà cap nin un poc curt de vista.

Els al.lots de 1º de BUP: Ben segur que a sa nostra sala hi han vingut ses nines mes beneites del poble.

Ses nines de 1º de BUP: A sa nostra sala hi ha tots els infants beneits de s'escola.

"El pelotillero": A mi no m'agrada fer sa pilota, però si un s'asseu davant arriber primer a collir les coses que li cauen al professor.

El tímid: Mira que haver de parlar davant ses nines.

El presumit: Enguany enlluarnaré a totes ses nines.

Un que sempre suspen: Ja veuràs com enguany el mestre em tornarà agafar mania.

Un pessimista: I tot això perquè després no hi hagi feina.

Un que no més té bons propòsits: No, enguany estudiaré.

Els pares: Gratuitat,gratuitat, però de cada any hem d'amollar més doblers.

Professors i alumnes: Ja hi tornam, ja hi tornam a ser...

UNA BONA CONFESSIO

Un al.lot se confesava
amb un capellà d'Artà
i es confés li demanava
que tens costum de robar?

Un dia a n'es meu senyor
de dos "puros"que tenia
a damunt s'escrivania
li vaig robar es millor.

No hi tornis, no fos cosa que Déu
per prende lo que no és teu
tan jove te castigàs

Resaràs a Sant Miquel
un rosari a poc a poc
perquè te faci bon lloc
per quan vagis al cel.

Aquell Al.lot sense cap apuro
va dir tot tan animós
que vol que n'hi resi dos?
i l'hi prendé s'altre puro.